

PROTOKÓŁ
kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
w Baniach

Jednostka kontrolowana:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach
ul. Skośna 6
74-110 Banie
e-mail: gops@banie.pl
Elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP: brak
Adres strony internetowej: www.bip.gops.banie.pl

Kontrolujący:

- Iwona Szczygiał – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 - Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 34/2023 z dnia 17 lutego 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach oraz Wójt Gminy Banie zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli.

W dniu 24 lutego 2023 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Kontrola przeprowadzona została w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach, ul. Skośna 6, 74-110 Banie

(akta kontroli str. 1 - 5)

Termin kontroli:

27 lutego – 2 marca 2023 r.

Przedmiot kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

Zakres kontroli obejmował:

1. strukturę organizacyjną ośrodka pomocy społecznej;
2. stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych;
3. ogólne założenia polityki społecznej;
4. tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne), w tym:
 - prawidłowość kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń,

- sposób przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń,
 - terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń.
5. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne);
 6. Sposób organizowania pomocy w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

(akta kontroli str. 6 - 16)

Ilekczoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „GOPS” – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach;
2. „Gmina” – Gmina Banie,
3. „ustawa o pomocy społecznej”, „ustawa” lub „u.p.s.” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.);
4. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572).
5. „Program dożywania” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007) – obowiązujący w kontrolowanym okresie;
6. „rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893).

Ustaień zawartych w protokole dokonano na podstawie analizy przedłożonych dokumentów, przekazanych przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach.

Ustalenia kontroli

I. Organizacja ośrodka pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach został utworzony na podstawie Uchwały Nr XIII/64/90 z dnia 27 kwietnia 1990 r. Gminnej Rady Narodowej w Baniach w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach.

W kontrolowanym okresie Ośrodek posiadał aktualny statut, przyjęty uchwałą Nr IX/70/2019 z dnia 19 września 2019 r. Rady Gminy Banie w sprawie nadania Statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Baniach, zmieniony uchwałą Nr XXIV/ 189/2021 z dnia 23 września 2021 r. Rady Gminy Banie.

Zgodnie ze statutem Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy działającą w formie jednostki budżetowej. Zgodnie ze statutem Ośrodek realizuje politykę społeczną Gminy Banie mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i podjętymi w tym zakresie uchwałami i zarządzeniami organów gminy.

Nie wniesiono uwag do badanego dokumentu.

W okresie poddanym kontroli Ośrodek posiadał aktualny Regulaminu Organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Nr 8.2021 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach z dnia 03 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnym Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

W kontrolowanym okresie Ośrodek mieścił się przy ul. Skośnej 6 w Baniach, na parterze w budynku Urzędu Gminy w Baniach. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że do wejścia głównego prowadziły schody, a przy schodach znajdował się dzwonek dla osób niepełnosprawnych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że *„(...) osoba niepełnosprawna dzwoni i wtedy pracownik wychodzi na zewnątrz do klienta, są też zgłoszenia telefoniczne wtedy pracownik GOPS Banie jedzie pod wskazany adres celem załatwienia sprawy.”* Ustalono również, że w budynku brakowało windy i toalety dla osób niepełnosprawnych.

W kontrolowanym okresie, klientów przyjmowano od poniedziałku do piątku, w godzinach 7⁰⁰ - 15⁰⁰, w pomieszczeniach Ośrodka lub w sali posiedzeń bądź na korytarzu Urzędu Gminy Banie, przy biurku przygotowanym dla klientów. Na podstawie informacji udzielonych przez Kierownika OPS ustalono, że w przypadku trudnych klientów, rozmowy przeprowadzano w pokojach, w obecności dwóch pracowników socjalnych. W okresie objętym kontrolą wnioski o pomoc przyjmowane były przez pracownika socjalnego z danego rejonu, a w przypadku jego nieobecności w Ośrodku inny pracownik socjalny (załącznik nr 4 – akta kontroli str. 284).

W okresie objętym kontrolą, pracownicy socjalni dokumentowali wizyty w środowisku w zeszycie wyjść i posiadali aktualne legitymacje, wydane na obowiązującym blankiecie. Po terenie gminy, pracownicy socjalni, poruszali się pieszo, samochodem służbowym lub prywatnymi samochodami, w ramach umów rozliczanych na podstawie miesięcznej karty wyjazdów w środowisko pracownika socjalnego.

W kontrolowanym okresie Ośrodek podpisał umowę nr 1042261 z Bankiem Spółdzielczym Ziemi Szczecińskiej z siedzibą w Pyrzycach Filia Banie, na prowadzenie rachunku bankowego oraz umowę nr 434526/P z Poczta Polska, na świadczenie usług. Świadczenia z pomocy społecznej wypłacano w kasie ww. Banku, przelewem na konto bankowe klientów lub przekazem pocztowym.

W okresie poddanym kontroli, korespondencję rejestrowano w dzienniku korespondencji. Dokumentację świadczeniobiorców przechowywano w metalowych szafach, zamykanych na klucz. Pokoje pracowników zamykano na klucz. Ośrodek był wyposażony w sprzęt biurowy oraz komputerowy i pracował z zastosowaniem systemu POMOST, Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS), programu PŁATNIK i platformy SEPI. Budynek Urzędu Gminy, w którym mieści się Ośrodek posiadał monitoring i system alarmowy.

Dokumentację prowadzono zgodnie z instrukcją kancelaryjną oraz jednolitym rzeczowym wykazem akt (JRWA), uzgodnionymi z Archiwum państwowym pismem znak: O-III.420.49.2020 z dnia 5 czerwca 2020 r.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wójt Gminy Banie.

W kontrolowanym okresie na stanowisku Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach były zatrudnione dwie osoby, tj.:

- Pani Elżbieta Rozpondek, w okresie 27 sierpnia 1990 r. - 25 listopada 2022 r.,
- Pani Aleksandra Mazan w okresie 26 listopada 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W kontrolowanym okresie, określone w art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, upoważnienie do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, posiadały:

- Pani Elżbieta Rozpondek, na podstawie upoważnienia Wójta Nr SG.0113-2/04 z dnia 29.04.2004 r.
- Pani Aleksandra Mazan, na podstawie zarządzenia NR 139.2022 z dnia 28.11.2022 r. Wójta Gminy Banie w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach do prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy oraz wydawania decyzji administracyjnych.

W kontrolowanym okresie nie udzielono, na wniosek Kierownika Ośrodka, innej osobie upoważnienia określonego w art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej. Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „(...) Obecnie żaden pracownik nie posiada upoważnienia do podpisywania decyzji podczas nieobecności kierownika. Do 31.03.2023 r. zostanie wydane takie upoważnienie.” Jednak do czasu sporządzenia niniejszego protokołu ww. upoważnienie nie wpłynęło do ZUW.

(akta kontroli str. 17 – 29)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W dniu rozpoczęcia kontroli, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baniach zatrudnionych było 7 pracowników, w tym 3 pracowników socjalnych. Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy akt osobowych osób, które w kontrolowanym okresie kierowały Ośrodkiem oraz pracowników socjalnych, pod względem zgodności ich zatrudnienia z kwalifikacjami, wymaganymi na zajmowanym przez nich stanowisku.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że w okresie objętym kontrolą osoby pełniące funkcje Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach spełniały wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców

lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek ustala liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Liczba mieszkańców Gminy Banie, na dzień 27 lutego 2023 r., wynosiła 5 849 osób (*akta kontroli str. 30 i 42*). W myśl art. 110 ust. 12 u.p.s., ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Baniach zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych, w pełnym wymiarze czasu pracy. Należało, zatem stwierdzić, że na dzień kontroli stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 ustawy.

W okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni korzystali ze swojego uprawnienia do superwizji określonej w art. 121a ww. ustawy oraz z prawa do szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, określonego w art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej.

W okresie objętym kontrolą pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Ww. dodatek nie był wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Zgodnie z art. 119 ust.2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany, m. in. podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w ww. szkoleniach. Na podstawie informacji udzielonych przez Kierownika Ośrodka ustalono, że w kontrolowanym okresie pracownicy socjalni nie brali udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe, co było sprzeczne z art. 119 ust.2 pkt 6 przepisem u.p.s.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(*akta kontroli str. 30 - 42*)

III. Ogólne założenia polityki społecznej

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gmina posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjętą Uchwałą Nr XXIII/212/2017 Rady Gminy Banie z dnia 16 października 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Banie na lata 2017 -2023¹.

W związku z powyższym stwierdzono, że zalecenie wydane po kontroli w 2017 r., zostało zrealizowane.

¹ Źródło: <https://bip.banie.pl/dokumenty/8508>, [dostęp: 20.06.2024 r.].

Treść art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, obowiązujący w okresie poddanym kontroli stanowił, że Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

W wyniku analizy dokumentu strategicznego ustalono, że wskazywał on źródła finansowania, ale nie określał jego ram finansowych. Ponadto ustalono, że przyjęty przez Gminę dokument, w rozdziale pt. „VIII. Monitoring i ewaluacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Banie na lata 2017- 2023” wskazywał, że cyt.: „(...) Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących zrealizowanych bądź realizowanych działań będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji. Prowadzony monitoring pozwoli ocenić postępy prowadzonych działań, weryfikować tempo i kierunki działań. Jednym z narzędzi procesu monitorowania Strategii będzie, każdego roku przedkładana Radzie Gminy „Ocena zasobów pomocy społecznej” przygotowywana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.” Dodatkowo w rozdziale pt. „X. Wskaźnik realizacji strategii” zakłada, że cyt.: „W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest przekazywanie i analizowanie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej.
- 2) Roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach.
- 3) Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 4) Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie.
- 5) Sprawozdanie z działalności Posterunku Policji Widuchowa- Banie.
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
- 7) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.”

Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „Nie jest sporządzane roczne sprawozdanie z realizacji założeń strategii. Jest sporządzane roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach, z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baniach, z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Baniach, z Ustawy Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. Strategia nie jest poddawana ewaluacji.”. W wyniku analizy dokumentacji Ośrodka stwierdzono, że przekazywano do Rady Gminy ww. sprawozdania, co było zgodne z zapisami dotyczącymi sprawozdawczości zawartej w badanym dokumencie. Ponadto w badanym dokumencie, w rozdziale pt. „X. Wskaźnik realizacji strategii” wymieniono wskaźniki realizacji strategii, jednak nie posiadały one wartości początkowych i docelowych. Z uwagi na to, trudno określić

w jakim stopniu zostały osiągnięte cele wskazane w informacji przekazanej do urzędu gminy. Należy zaznaczyć, że wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań/zadań w ramach realizacji Strategii (proces monitoringu, ewaluacji). Umożliwiają dokonanie bieżącej oceny dotyczącej postępów w procesie wdrażania strategii. Warto wyodrębnić zestaw wskaźników ilościowych (policzalnych) i jakościowych (opis zmian jakościowych, które będą miały miejsce już w trakcie lub po zrealizowaniu zadania) wszystkich podmiotów realizujących strategię. Ustalono, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach, zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, został wskazany jako koordynator realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Banie na lata 2017-2023.

Nie wniesiono innych uwag do badanego dokumentu.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2022 r. opracowano „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r”. Dokument został przedłożony Radzie Gminy w Baniach oraz sejmikowi województwa w ustawowym terminie. Jednocześnie ustalono, że Ocena nie posiadała ustawowo wymaganych wniosków i rekomendacji, które powinny stanowić podstawę do planowania budżetu na rok następny. „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 r.”, w trakcie czynności kontrolnych, była w trakcie opracowania.

Nie wniesiono innych uwag do badanego dokumentu.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Ośrodek opracował sprawozdanie ze swojej działalności, wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej i przedstawił Radzie Gminy w Baniach w dniu 29 kwietnia 2022 r. W trakcie kontroli, trwały prace nad opracowaniem sprawozdania za rok 2022 r.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. W kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej przesłano w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Jednocześnie ustalono, że w sprawozdaniu rocznym MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2022 r. wykazano, że w 2022 r. rzeczne świadczenie wypłacono trzem

osobom. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że błąd w sprawozdaniu był spowodowany pomyłką, a wynagrodzenie wypłacono dwóm osobom, które sprawują opiekę, łącznie nad trzema osobami (akta kontroli str. 46). Wyjaśnienie przyjęto i poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności wzmożenia nadzoru nad sporządzaniem sprawozdań, przekazowych w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS).

Z uwagi na to, że art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej uchylony został przez art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o systemie teleinformatycznym do obsługi niektórych umów (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2099), odstąpiono od oceny badanego obszaru. Jednocześnie należy wskazać, że zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej (w aktualnym brzmieniu) do zadań gminy zleconych z zakresu administracji rządowej należy, m. in. zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. W związku z czym sprawozdania w CAS należy sporządzać i przekazywać, w terminach określonych przez MRPiPS, z zachowaniem staranności i rzetelności.

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, Gmina udzielała schronienia tymczasowego, w schroniskach dla osób bezdomnych na podstawie porozumień zawartych z:

1. Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej z siedzibą w Szczecinie, w okresie 01.11.2022 r. - 31.12.2022 r., dla 1 osoby – porozumienie nie było kontynuowane w 2023 r.
2. Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Dębnie, w okresie 01.01.2022 r. - 31.12.2022 r. – dla 1 osoby – porozumienie nie było kontynuowane w 2023 r.,
3. Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Dębnie, w okresie 01.01.2023 r. - 31.12.2023 r. – dla 1 osoby – porozumienie było kontynuowane w 2023 r.

Na dzień kontroli 1 osoba przebywała w schronisku dla osób bezdomnych, prowadzonym przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Dębnie.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Zgodnie z art. 48a ust. 11c Gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. Na podstawie analizy porozumień podpisywanych z podmiotami, które udzielają wsparcia w formie schronienia tymczasowego oraz dokumentacji przedłożonej przez Kierownika ustalono, że zgłoszenia do ww. rejestru dokonano w ustawowym terminie.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Gmina nie zapewnia miejsc w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ogrzewalni i noclegowni. Udzielanie schronienia,

zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych oraz w ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które gmina udziela schronienia oraz ich wzajemne uzupełnianie się, każda gmina powinna realizować ww. zadanie własne poprzez zapewnienie miejsc w każdej ze wskazanych form.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Gmina nie posiadała uchwały w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W związku z tym, poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności powołania przez Radę Gminy w Baniach uchwały, regulującej ww. zasady odpłatności, zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. Po zakończeniu czynności kontrolnych powołano Uchwałę Nr XLI/351/2023 rady Gminy Banie w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (akta kontroli str. 287).

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni oraz psycholog zatrudniony w Ośrodku udzielali wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, w formie rozmów motywujących do podejmowania leczenia i skorzystania z pomocy innych specjalistów. Ponadto osoby z zaburzeniami psychicznymi umieszczano na podstawie decyzji kierujących w Domach Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie i Kamieniu Wielkim.

W kontrolowanym okresie Gmina zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie poradnictwa specjalistycznego na rzecz społeczności lokalnej:

1. poradnictwo psychologiczne:

- psycholog – udzielał wsparcia w każdy poniedziałek w godz. 15³⁰ - 18³⁰, w siedzibie Ośrodka,
- terapeuta ds. uzależnień – z ramienia Ośrodka udzielał wsparcia dwa razy w miesiącu (czwartki) od godz. 9⁰⁰ do 13⁰⁰, w budynku byłej Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Baniach,

2. poradnictwo prawne:

- radca prawny udzielał pomocy w czwartki od godziny 9:00 do 13:00, w Domu Kultury w Baniach².

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Z uwagi na to, że ww. przepis w aktualnym brzmieniu obowiązuje od dnia 1 listopada 2023 r., odstąpiono od oceny sposobu realizacji określonego w nim zadania. Należy jednak wskazać, że obligatoryjny charakter ww. zadania wymaga

² Źródło: file:///C:/Users/iszczygiel/Downloads/pomoc-prawna.pdf, [dostęp: 20.06.2024 r.)

od Gminy, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie prowadzenia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku i uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym, np. opisanie procedury postępowania w przypadku wystąpienia konieczności zapewnienia miejsc w ww. mieszkaniach. chronionych. Należy zaznaczyć, że każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, zadanie może nie być realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana, m. in. w Strategii.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 ppkt 3 do zadań własnych gminy należy, m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki. W kontrolowanym okresie Gmina Banie nie prowadziła domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki i pielęgnacji osoby wymagające takiej formy pomocy kierowane były do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baniach, w okresie objętym kontrolą, nie realizowano projektów socjalnych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „W roku 2022 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach pracował w niepełnym składzie - jeden pracownik socjalny w lipcu 2022 r. odszedł na emeryturę. Pomimo ogłaszanych konkursów, nie było osoby chętnej do podjęcia pracy w tutejszym Ośrodku. Ponadto we wspomnianym okresie, na skutek konfliktu zbrojnego na Ukrainie pojawili się na terenie naszej gminy uchodźcy z tego kraju, którzy wymagali pomocy ze strony pracowników socjalnych. Z powodu nadmiaru obowiązków i braku kadry nie byliśmy w stanie realizować projektów socjalnych.”. Wyjaśnienie przyjęto.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Zgodnie z art. 17 ust 2 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy, m. in. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „Obsługujemy program SEPI, jest to połączenie z Powiatowym Urzędem Pracy w Gryfinie (pobieramy aktualne statusy osób zarejestrowanych oraz niezarejestrowanych), kontakt telefoniczny z pracownikami PUP w Gryfinie i w Chojnie dotyczy sprawdzenia statusu osoby zarejestrowanej, oraz zapoznanie się z aktualnymi ofertami pracy i szkoleniami.” Wyjaśnienie przyjęto.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 43 - 44)

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,
4. dożywiania (posiłki, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa),
5. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
6. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
9. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
10. sprawienia pogrzebu,
11. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2022 r. oraz sprawozdania z realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2022 r. wynika, że GOPS w Baniach zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd – 3 osoby,
- zasiłki stałe – 50 osób,
- zasiłki okresowe – 38 osób,
- posiłek – 39 osób,
- usługi opiekuńcze – 37 osób,
- zasiłki celowe i w naturze – 84 osób, w tym specjalne zasiłki celowe – 25 osób,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 4 osoby,
- zasiłki pieniężne – „Posiłek w szkole i w domu” – 60 osób, którym przyznano decyzją świadczenie,
- schronienie – 3 osoby,
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ustalanie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej – 20 osób,
- pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 10 rodzin,
- kontrakty socjalne – 2 (część A – w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej) – 2 osoby

Na podstawie losowania, świadczeniobiorcy z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu marcu i wrześniu 2022 r. (przypadku braku wymaganej ilości teczek, losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd

Zgodnie z art. 18 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy, m. in. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki, określone w art. 36

pkt 1 ppkt h Zgodnie z art. 53a wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej. W kontrolowanym okresie Ośrodek realizował postanowienia sądów, na podstawie których wypłacał wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki dwóm osobom. Świadczenia wypłacane były w kwocie ustalonej postanowieniami sądów. W dokumentacji znajdowały się wnioski opiekunów o wypłatę świadczenia. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przyznawania. Jednocześnie ustalono, że w sprawozdaniu rocznym MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2022 r. wykazano, że w 2022 r. rzeczony świadczenie wypłacono trzem osobom. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 8.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 45a - 46)

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody losowania dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.PS.7000.4.54.2022 z dnia 19 sierpnia 2022 r.
2. GOPS.PS.7000.251.4-08.18.08.3.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.,
3. GOPS.PS.7000.248.1-08.1.2.2021.21.2022 z dnia 11 stycznia 2022 r.,
4. GOPS.PS.7000.382.11.15.54.2018.16.2022 z dnia 4 stycznia 2022 r.,
5. GOPS.PS.7000.287-2.2012.8.2019.31.2022 z dnia 11 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 47 - 49)

Decyzja wskazana w pkt 1 nie miała nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strona nie złożyła oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art.127a ww. ustawy, natomiast termin wypłaty wskazano do dnia 31 sierpnia 2022 r., tj. przed uprawomocnieniem się decyzji. W związku z tym poinformowano Kierownika o konieczności odbierania od stron ww. oświadczenia, co pozwoli wyeliminować wypłatę świadczeń przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej, od której służy odwołanie. Dodatkowo podanie o pomoc nie zostało opatrzone datą wpływu, w związku z czym trudno określić, kiedy rzeczywiście wszczęto postępowanie administracyjne, w sprawie o przyznanie badanego świadczenia. Wskazano Kierownikowi Ośrodka, że zgodnie z art.61 § 3 k.p.a. datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi

administracji publicznej. Brak daty na podaniu strony powoduje, że nie sposób określić, kiedy nastąpił moment, który należy traktować jako początek biegu terminu do załatwienia sprawy przez właściwy organ, co odpowiada regule określonej w art. 35 § 3 k.p.a. W związku z powyższym zachodzi konieczność opatrywania datą wniosków i dokumentów mających znaczenie dla postępowania administracyjnego. Prócz tego brakowało dat na:

- oświadczeniu strony o uzyskiwanym dochodzie, złożonym pod rygorem art. 233 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.) – akta kontroli str. 58,
- oświadczeniu majątkowym strony – akta kontroli str. 61,
- oświadczeniu o zapoznaniu się przez stronę z dokumentacją, przed wydaniem decyzji, zgodnie z art. 10 k.p.a. - akta kontroli str. 63,
- oświadczeniu o braku dochodu jednorazowego (akta kontroli str. 63).

Poza tym stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia określonych wymogów. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych, na kwestionariuszu powinna być pieczęć lub nadruk zawierający: nazwę, adres, NIP lub REGON jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych. Powyższe, świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka.

Decyzja w pkt 2 nie miała nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strona nie złożyła oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a ww. ustawy. Natomiast w decyzji wskazano termin wypłaty do dnia 31 sierpnia 2022 r., tj. przed uprawomocnieniem się decyzji. Stanowisko w tym zakresie szczegółowo opisano w treści niniejszego protokołu na str. 12. Ustalono również, że u strony korzystającej stale z pomocy dokonano aktualizacji wywiadu środowiskowego (cz. IV) w dniu 23 maja 2022 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w art. 107 ust. 4 u.p.s. Natomiast do dnia rozpoczęcia kontroli nie dokonano kolejnej aktualizacji, której termin przypadał na listopad 2022 r., co stanowiło naruszenie art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Pouczono Kierownika o konieczności wzmożenia nadzoru nad terminowym sporządzaniem aktualizacji rodzinnych wywiadów środowiskowych w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy.

W pozostałych badanych sprawach, rodzinne wywiady środowiskowe, były aktualizowane w terminie określonym ww. przepisem.

(akta kontroli str. 50 – 68)

Poddana kontroli dokumentacja zawiera wniosek wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przy czym w jednym przypadku na wniosku brakowało daty wpływu do Ośrodka. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty

wpływu do Ośrodka wniosku. Termin wypłaty świadczeń był określany w treści decyzji. W dwóch przypadkach decyzje zrealizowano przed uprawomocnieniem się decyzji. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Ponadto ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem „głównym zadaniem ośrodków pomocy społecznej jest ustalanie uprawnień do świadczeń i ich przyznawanie. Sprawy dotyczące świadczeń rozstrzygane są w formie aktu administracyjnego. Kompetencje do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej u.s.g. przyznaje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), o ile przepisy szczególne nie zawierają odmiennych regulacji (art. 39 ust. 1 u.s.g.). Co prawda w art. 110 ust. 7 u.p.s. wskazano, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, jednakże przeniesienie kompetencji orzeczniczych na kierownika ośrodka nie zmienia właściwości organu. Przeniesienie kompetencji orzeczniczych w sprawach z zakresu pomocy społecznej na kierownika ośrodka pomocy społecznej nie powoduje zmiany właściwości organu, a wydana w sprawie decyzja jest w dalszym ciągu decyzją wójta (burmistrza, prezydenta miasta), stosownie do ogólnej zasady wyrażonej w powołanym art. 39 ust. 1 u.s.g. W dalszym ciągu piastun funkcji określonego organu zachowuje swoje kompetencje, a kierownik ośrodka pomocy społecznej podejmuje decyzje wyłącznie z jego upoważnienia i w zakresie jego kompetencji. Nadal jest to decyzja organu, który udzielił upoważnienia. W związku z tym w oznaczeniu organu musi być wskazany podmiot upoważniony ustawowo do wydania decyzji, czyli wójt (burmistrz, prezydent miasta). Osoba w rzeczywistości wydająca decyzję i ją podpisująca, działa wówczas z upoważnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta)” (Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 26.10.2023 r., II SAB/Go 102/23). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Banie jest gminą, zaś organem wydającym decyzje w sprawach z zakresu pomocy społecznej jest zatem Wójt Gminy Banie. W badanych sprawach w jednym przypadku nie przeprowadzono aktualizacji w terminie określonym. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

1. osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
2. rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.PS.7001.3.3.2022 z dnia 4 stycznia 2022 r.,
2. GOPS.PS.7001.25.38.2022 z dnia 30 maja 2022 r.,
3. GOPS.PS.7001.18.37.2022 z dnia 25 maja 2022 r.,
4. GOPS.PS.7001.15.28.2022 z dnia 7 kwietnia 2022 r.,
5. GOPS.PS.7001.12.63.2022 z dnia 19 września 2022 r.

(akta kontroli str. 69 - 71)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 2, od strony postępowania odebrano oświadczenie dochodach z miesiąca kwietnia 2022 r., jednakże w oświadczeniu brakuje informacji czy dochód ten w miesiącu maju 2022 r. jest dochodem utraconym. *Ustalenie sytuacji dochodowej następuje na podstawie miesięcznego okresu, a ustawodawca dopuszcza dwa rozwiązania. W pierwszym przypadku wymaga przedstawienia dochodu z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku. W drugim zaś dopuszcza również wskazanie dochodu z miesiąca wpłynięcia wniosku. To drugie rozwiązanie dotyczy utraty dochodu. W świetle przyjętego przez ustawodawcę miesięcznego cyklu rozliczania dochodu, za dochód utracony należy uznać taki, który istniał w miesiącu poprzedzającym złożenie podania, a nie istnieje w miesiącu, w którym wnioskuje się o pomoc (WSA w Gliwicach z 11.02.2020 r., I SA/GI 1263/19). Ponadto, „aby dochód można było uznać za utracony, osoba (rodzina) ubiegająca się o świadczenie, w chwili złożenia wniosku, powinna wskazać, że danym dochodem już nie dysponuje, a więc że po raz ostatni uzyskała go w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o świadczenie.”³* W związku z powyższym Kierownikowi Ośrodka udzielono instruktażu w tym zakresie. Ponadto zgodnie z art. 77 § 1. k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną, wskazaną w pkt 3, na wniosku o pomoc brakuje daty wpływu do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 – 13.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną wskazaną w pkt 5, świadczenie rentowe strony postępowania było obciążone zaległościami komorniczymi, z tytułu zaległych alimentów. Ponadto pracownik socjalny nie ustalił wysokości kosztów komorniczych i sądowych, które wchodziły w skład kwoty potrącannej ze świadczenia ZUS. W związku z czym ustalono, że dochód strony został błędnie ustalony. Zgodnie z orzecznictwem *przychód strony pomniejsza jedynie kwota alimentów bieżących i nie ma podstaw do pomniejszenia dochodu o zaległości alimentacyjne przekazane dzieciom. Z pomniejszenia dochodu korzystać może tylko ten zobowiązany, który świadczy alimenty w terminie. W innym przypadku, z wyjątkowego pomniejszenia dochodu korzystałyby osoby, które nie dostarczają uprawnionym środków utrzymania na bieżąco* (por. wyrok NSA z dnia 3 lutego 2012 r., I OSK 1433/11, wyrok NSA z dnia 5 grudnia 2012 r., I OSK 957/12. Ponadto w wyroku NSA z 08.01.20216 r. IOSK 1358/14 stwierdził jednoznacznie, że *inne możliwości wynikające z obowiązku zwrotu świadczeń wpływających z funduszu alimentacyjnego nie podlegają odliczeniu od dochodu*. Ponadto,

³ I. Sierpowska, *Pomoc Społeczna Komentarz*, Wydanie 6, Wolters Kluwer, s. 103, Warszawa 2023.

uchwałą I OS 2/21, ONSAiWSA 2022/14, poz. 1 z 08.11.2021 r., NSA uznał, że alimentami, o których mowa w art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. nie są należności uiszczane przez dłużnika alimentacyjnego czy dobrowolnie, czy w drodze egzekucji sądowej, na rzecz funduszu alimentacyjnego.⁴ Nadmienić należy, że zgodnie z art. 77 § 1. k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. W toku kontroli ustalono, że w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego w rubryce, pt. „Inne formy pomocy” wskazano cyt.: „Sporządzenie wywiadu środowiskowego. Zebranie dokumentacji celem udzielenia pomocy.” Z uwagi na to, że uchybienie nie miało wpływu na udzieloną pomoc, poinstruowano Kierownika Ośrodka, że wywiad nie jest formą pomocy określoną w ustawie o pomocy społecznej. Wywiad jest sposobem pozyskiwania informacji i zbierania materiału dowodowego w sprawie, natomiast kwestionariusz jest sposobem utrwalania zebranych informacji, czyli „szczególną formą protokołu w rozumieniu k.p.a. mającą na celu uwzględnienie specyficznego charakteru postępowania w sprawach z zakresu pomocy społecznej”⁵

(akta kontroli str. 72- 95)

Poddana kontroli dokumentacja, z wyjątkiem jednej sprawy, zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. W aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Poza jednym z badanych postępowań administracyjnych, dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku i zawierają wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy i terminy wypłat świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi znak:

⁴ J.P. Tarno, M. Woźniak, *Glosa do wyroku NSA z 17.06.1994 r., ISA 336/94. OPS 1996/4*, s. 189.

⁵ *Tamże*, s. 516.

1. GOPS.PS.7002.28.32.2022 z dnia 31 stycznia 2022 r.,
2. GOPS.PS.7002.16.20.2023 z dnia 20 stycznia 2023 r.,
3. GOPS.PS.2.1.2023 z dnia 16 stycznia 2023 r.,
4. GOPS.PS.7002.18.134.2022 z dnia 4 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 96 – 97)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1, stronie przyznano zasiłek celowy na częściowe pokrycie kosztów zakupu opału i żywności, w wysokości 60 zł oraz zasiłek okresowy w wysokości 388 zł. Zwarzywszy na fakt, że strona nie posiadała dochodu w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, a przyznany zasiłek okresowy nie przekraczał kryterium dochodowego stwierdzono, że przyznanie rzeczzonego zasiłku celowego nie wpłynęło na poprawę sytuacji strony, co było sprzeczne z art. 3 ust. 1 u.p.s. Poinstruowano Kierownika Ośrodka o tym, że ustawodawca odstąpił od szczegółowego określenia wysokości zasiłku celowego i ustalenie kwoty wsparcia pozostawiono organowi przyznającemu świadczenie, jednak ważne jest, aby odpowiednio dopasować rodzaj pomocy do rzeczywistych potrzeb. Jednocześnie wskazano, że znajomość sytuacji rodzinnej i osobistej świadczeniobiorcy oraz ryzyka wystąpienia zagrożenia zmarnotrawienia przyznanej pomocy, mogą spowodować przekazanie przez organ kwoty zasiłku na bezpośrednią realizację rzeczzonego celu (np. zakup opału, odzieży, żywności). Takie postępowanie koresponduje z zasadami określonymi w art. 3 ust. 3 i art. 11 u.p.s., umożliwia również skuteczne wykorzystanie pomocy. Ponadto wskazano również, że przypadek ograniczonych środków finansowych na udzielenie pomocy może być, traktowany jako kategoria interesu społecznego i stanowić samodzielną przesłankę decyzji ograniczającej uprawnienie strony. Jednak w takiej sytuacji zachodzi konieczność gromadzenia materiału dowodowego i uzasadniania faktów, na których organ oparł rozstrzygnięcie, w tym braku środków na przyznanie pomocy. Okoliczność dotycząca ograniczonych możliwości płatniczych organu pomocy społecznej powinna jednoznacznie wynikać z ustaleń czynionych w wydawanej przez niego decyzji. Samo stwierdzenie braku takich środków jest niewystarczające. Zgodnie z art. 7 i art. 77 k.p.a. organ prowadzący postępowanie ma obowiązek zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego w takim stopniu, ażeby należycie ustalić stan faktyczny, czyli zgodnie z rzeczywistością. Dotyczy to nie tylko ustalenia przesłanek, jakie w świetle przepisów ustawy o pomocy społecznej powinna spełniać osoba zainteresowana, aby móc przyznać jej świadczenie, lecz także postępowania wyjaśniającego, dotyczącego pozostałych okoliczności decydujących o przyznaniu świadczenia. Należy w tym miejscu wskazać, że z uwagi na brak dochodu strona kwalifikowała się do pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, który jest współfinansowany ze środków budżetu państwa.

W treści rozstrzygnięcia decyzja wskazana w pkt 2, przyznawała zasiłek celowy na częściową dopłatę do czynszu w „(...) miesiącu styczniu 2023 roku, lutym 2023 r. marcu 2023 roku, kwietniu 2023 r. w kwocie 192,53 zł miesięcznie (...)”. Dodatkowo w treści decyzji wskazano, że: cyt. „zasiłek przekazany będzie na konto Urzędu Gminy w Baniach do dnia: 30 stycznia 2023 roku (...)”. Strona postępowania odebrała decyzję w dniu 20 stycznia 2023 r. Decyzja nie miała nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a od strony nie

odebrano oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w str. 127a ww. ustawy. Powyższe oznacza, że wypłata świadczenia w miesiącu styczniu 2023 r. nastąpiła przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej. Stanowisko w tym zakresie opisano w treści niniejszego protokołu na str. 12. Dodatkowo w treści decyzji nie wskazano art. 11 u.p.s., tj. podstawy prawnej upoważniającej do realizacji świadczenia pieniężnego w formie bezgotówkowej. Oprócz tego, świadczenia przyznano w formie co miesięcznych wypłat, przez kilka miesięcy z rzędu. Zgodnie z orzecnictwem *przyznanie zasiłku celowego na kilka miesięcy z rzędu nie jest zgodne z celem pomocy społecznej, która ma na celu wsparcie w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, a nie stałe wspieranie jednej osoby w opłacaniu jej zobowiązań* (Wyrok WSA w Warszawie z 2010-03-26, I SA/Wa 2099/09). Również w orzeczeniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 13 czerwca 2024 r. (sygn. akt II SA/Bk 123/24), sąd stwierdził, że *pomoc społeczna nie powinna być udzielana w sposób ciągły, a zasiłek celowy nie może być przyznawany na kilka miesięcy z rzędu. Sąd podkreślił, że celem pomocy społecznej jest doraźne wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, a nie zapewnienie stałego źródła dochodu.*

W treści rozstrzygnięcia decyzji wskazanej w pkt 3 postanowiono „Przyznać (...) zasiłek celowy w miesiącu styczniu 2023 roku, lutym 2023 r. marcu 2023 roku w kwocie 300,00 zł miesięcznie (...) z przeznaczeniem na częściowe zaspokojenie zgłoszonych potrzeb dopłatę do zakupu opału, dopłatę do wydatków mieszkaniowych (zakup gazu z butli, czynszu dopłatę do zakupów leków i dojazdów do placówek służby zdrowia.”, co oznacza, że świadczenie przyznano w formie co miesięcznych wypłat, przez kilka miesięcy z rzędu. Ponadto wypłatę zasiłku za miesiąc styczeń, określono na dzień „(...) 20 stycznia 2022 roku (...)”. Strona odebrała decyzję w dniu 16 stycznia 2023 r., decyzja nie miała nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strona nie złożyła oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w str. 127a ww. ustawy. Powyższe oznacza, że wypłata świadczenia w miesiącu styczniu 2023 r. nastąpiła przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 12. Dodatkowo ustalono, że nr na decyzji administracyjnej jest niespójny z nr decyzji wskazanym w potwierdzeniu odbioru decyzji, co świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania decyzji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 4, na potwierdzeniu odbioru decyzji nie odnotowano daty jej odebrania przez stronę, co świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Jednocześnie stwierdzono, że w decyzji określono termin przekazania na konto wskazane przez stronę w terminie „(...) do dnia: 15 listopada 2022 roku (...)”. Decyzja nie miała nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strona nie złożyła oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w str. 127a ww. ustawy. Powyższe oznacza, że wypłata świadczenia w miesiącu styczniu 2023 r. nastąpiła przed uprawomocnieniem się

decyzji administracyjnej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 12. Ponadto stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia, na kwestionariuszu powinna być pieczęć lub nadruk zawierający: nazwę, adres, NIP lub REGON jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych. Powyższe, również, świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka.

(akta kontroli str. 98 -109)

Poddana kontroli dokumentacja, poza jednym przypadkiem, zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych i specjalnych celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku i zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję, wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. W dwóch przypadkach decyzje zrealizowano przed uprawomocnieniem się decyzji. Decyzje wskazywały terminy wypłaty świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę, a w jednym przypadku brak daty odbioru decyzji na potwierdzeniu odbioru.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Specjalne zasiłki celowe

Zgodnie z art. 41 pkt 1 w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki specjalne celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi znak:

1. GOPS.PS.7002.44.116.2022 z dnia 20 września 2022 r.,
2. GOPS.PS.7002.46.161.2022 z dnia 19 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 110)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1, przyznającą specjalny zasiłek celowy na żywność, określono termin przekazania świadczenia na konto wskazane przez stronę „(...) do dnia: 28 września 2022 roku (...)”. Badanej decyzji nie nadano rygору natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strony nie odebrano oświadczenia o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który

wydał decyzję określonego w art. 127a ww. ustawy. Powyższe oznacza, że wypłata świadczenia nastąpiła przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 12. W toku kontroli ustalono, że w treści decyzji nie wskazano szczególnej okoliczności do przyznania świadczenia. Również w dokumentacji sprawy i kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, pracownik socjalny nie odzwierciedlił wysokości zobowiązań finansowych strony. Badana dokumentacja nie wskazywała na to, że strona ma ograniczone środki na zakup żywności. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem, *specjalny zasiłek celowy powinien być traktowany jako wyjątkowa, szczególna pomoc doraźna na konkretny cel bytowy, w sytuacji, gdy uzyskiwany dochód przekracza ustawowe kryterium dochodowe, a nie jest możliwe uzyskanie potrzebnych środków w ramach własnych działań strony i zwyczajnych świadczeń z pomocy społecznej. Przyznanie tego rodzaju zasiłku powinno przy tym uwzględniać okoliczności konkretnej sprawy oraz - co szczególnie należy podkreślić - cele i zadania pomocy społecznej* (wyrok WSA w Krakowie z dnia 7 maja 2024 r., III SA/Kr 167/24). *Uznaniowy charakter specjalnego zasiłku celowego wymaga dokonania szczegółowych ustaleń nie tylko co do istnienia uzasadnionej potrzeby oraz możliwości samodzielnego jej zaspokojenia, lecz także zbadania, czy zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 41 pkt 1 u.p.s.* (Wyrok WSA w Poznaniu z 27.07.2021 r., II SA/Po 771/20). Dodatkowo stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. Poza tym w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego w rubryce pt. „Inne formy pomocy” wskazano cyt.: „Sporządzenie wywiadu środowiskowego. Zebranie dokumentacji celem udzielenia pomocy.” Przeprowadzono instruktaż w tym zakresie, co wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 16.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 2 nie udokumentowano wydatków na leki i leczenie. Zgodnie z art. 7 i art. 77 k.p.a. organ prowadzący postępowanie ma obowiązek zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego w takim stopniu, ażeby należycie ustalić stan faktyczny, czyli zgodnie z rzeczywistością. Jak wskazano wcześniej przyznanie specjalnego zasiłku celowego powinno uwzględniać okoliczności konkretnej sprawy oraz cele i zadania pomocy społecznej. Uznaniowy charakter specjalnego zasiłku celowego wymaga dokonania szczegółowych ustaleń nie tylko co do istnienia uzasadnionej potrzeby oraz możliwości samodzielnego jej zaspokojenia, lecz także zbadania, czy zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 41 pkt 1 u.p.s. Ustalono również, że na podaniu strony brak daty wpływu do OPS. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 - 13. Dodatkowo stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych we wzorze określonym rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. W toku kontroli stwierdzono również, że w teczce zawierającej dokumentację odzwierciedlającą przebieg innych postępowań, w zakresie udzielania pomocy tej samej stronie, znajduje się, m.in. decyzja administracyjna znak: GOPS.PS.7002.46.50.2022 z dnia 25 marca 2022 r., przyznająca specjalny zasiłek celowy „z przeznaczeniem na częściowe zaspokojenie zgłoszonych

potrzeb – dopłatę do zakupu opału” (akta kontroli str. 130). Podczas badania decyzji ustalono, że w ww. decyzji określono termin przekazania na konto wskazane przez stronę „(...) do dnia: 31 marca 2022 roku (...)”. Odbiór decyzji nastąpił w dniu 25 marca 2022 r, decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a od strony nie odebrano oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a ww. ustawy. Powyższe skutkowało realizacją nieprawomocnej decyzji. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12. Dodatkowo stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji, należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być oraz brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. 111 -135)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniossek, jednak w dwóch z trzech zbadanych przypadków na wniosku brakowało daty wpływu do Ośrodka, a także dokumentów stanowiących podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie specjalnych zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które niewyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje zawierają wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. W dwóch postępowaniach, w decyzji nie wskazano szczególnie uzasadnionego przypadku do udzielenia pomocy. Ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję błędnie wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 13 - 14. Termin wypłaty świadczeń był określany w decyzjach. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłek celowy w sytuacji zdarzeń losowych

Zgodnie z art. 40 ust 1 i ust. 3 zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, przyznane w sytuacji zdarzeń losowych, decyzjami administracyjnymi znak:

1. GOPS.PS.7004.3.2022 z dnia 24 lutego 2022 r.,
2. GOPS.PS.7004.1.2022 z dnia 18 lutego 2022 r.,
3. GOPS.PS.7004.2.2022 z dnia 24 lutego 2022 r.,

4. GOPS.PS.7004.2.2022 z dnia 25 kwietnia 2022 r.,

(akta kontroli str. 136 - 137)

W aktach spraw zakończonych decyzjami wskazanymi w pkt 1 i 4 brakowało dokumentacji potwierdzającej zakup materiałów potrzebnych do naprawienia szkód powstałych w wyniku zdarzeń losowych. Podczas rozmowy z Kierownikiem Ośrodka uzyskano informacje, że we wszystkich sprawach pracownicy socjalni dokonali wejść w środowiska i stwierdzili wykonanie prac budowlano - remontowych. Jednocześnie Kierownik OPS zobowiązała się do przesłania dokumentacji potwierdzającej zakup materiałów budowlanych i remontowych do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, po zakończeniu czynności kontrolnych w siedzibie kontrolowanej jednostki. W dniu 9 marca 2024 r., za pośrednictwem poczty elektronicznej ePUAP, do ZUW wpłynęły skany faktur potwierdzające zakup materiałów niezbędnych do wykonania prac budowlano – remontowych.

Nie wnoszę uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 138 - 153)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. W aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych z tytułu zdarzenia losowego poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi (cz. VII), które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. W kontrolowanej dokumentacji dochód klientów był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku i zawierają wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję błędnie wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 13 - 14. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek i terminy wypłat świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Pomoc w zakresie dożywiania była udzielana zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z wieloletnim programem wspierania gmin „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023, który w:

- 2022 r. objął 130 osób, a pomoc w formie posiłku otrzymały 39 osoby, w tym 34 dzieci,
- 2023 r. do dnia kontroli objął 41 osoby, a pomoc w formie posiłku otrzymało 27 osób, w tym 26 dzieci.

Średni koszt jednego posiłku w jednostkach wynosił w:

- 2022 r. – 7,18 zł,

– 2022 r. – 7,25 zł.

Liczba osób korzystających z posiłku w formie pełnego obiadu w:

– 2022 r. – 31,

– 2023 r. – 12.

Liczba osób korzystających z jednego dania gorącego w:

– 2022 r. – 2,

– 2023 r. – 0.

Liczba placówek oświatowych i innych podmiotów prowadzących dożywianie w:

– 2022 r. – 5,

– 2023 r. – 3.

Liczba osób otrzymujących pomoc w formie świadczenia pieniężnego w:

– 2022 r. – 115,

– 2023 r. – 26.

Średnia wysokość zasiłków celowych na osobę/ rodzinę oraz okres na jaki były przyznane:

– 2022 r. - 248,42 zł,

– 2023 r. - 238,00 zł.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji i nie wydano decyzji administracyjnych, którymi odmówiono pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego.

W 2022 Ośrodek pokrywał koszty dożywiania w:

– Szkole Podstawowej w Baniach - cena posiłku 9 zł,

– Szkole Podstawowej w Lubowie - cena posiłku 3,30 zł,

– Przedszkolu w Baniach - cena posiłku 4 zł,

– Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Chojnie - cena posiłku 6,80 zł w miesiącu marcu 2022 r., a w miesiącu październiku 2022 r. cena posiłku 8,00 zł.

– Zespole Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie - cena posiłku 10,50 zł.

W 2023 r. Ośrodek pokrywał koszty dożywiania w:

– Szkole Podstawowej w Baniach - cena posiłku 9 zł,

– Przedszkolu w Baniach - cena posiłku: śniadanie 2,5 zł, obiad 4 zł, podwieczorek 1,50 zł,

– Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Chojnie - cena posiłku 8,00 zł.

Kontrolę nad wydawaniem posiłków sprawowali dyrektorzy placówek oświatowych oraz właściwe stacje sanitarno-epidemiologiczne. Posiłki przygotowywane były przez placówki oświatowe, a dzieci objęte pomocą w formie posiłku jedzą takie same posiłki co pozostałe dzieci. Jadłospis przygotowywano na pięć dni w tygodniu. W szkołach wydawano dodatkowo owoce i mleko w ramach uczestnictwa. W kontrolowanym okresie nie prowadzono dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych, natomiast jeżeli występowała taka potrzeba, to przyznawano świadczenia pieniężne oraz rzeczowe w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w 2022 r., poza placówkami oświatowymi, dofinansowano posiłki w:

- Stowarzyszeniu Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie - cena posiłku: śniadanie 3,50 zł, kolacja 3,50 zł, obiad 6 zł.
- Schronisku Ośrodka Terapii dla Bezdomnych, Instytutu Św. Brata Alberta w Świnoujściu - cena posiłku 8 zł.
- Centrum Socjalnym Caritas Archidiecezji Szczecińsko — Kamińskiej Schronisko dla Kobiet i Matek z dziećmi w Szczecinie – cena posiłku: śniadanie 4 zł, kolacja 4 zł, obiad 11 zł.
- Schronisku dla Osób Bezdomnych „Wilga” w Szczecinie - cena posiłku 26 zł.

Natomiast w 2023 r. poza placówkami oświatowymi, dofinansowano posiłki w Schronisku Ośrodka Terapii dla Bezdomnych, Instytutu Św. Brata Alberta w Świnoujściu - cena posiłku 9 zł.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie dodatkowo regulowały:

- Uchwała Nr 111/18/2018 Rady Gminy Banie z dnia 19.12.2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego w celu udzielenia wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- Uchwała Nr 111/17/2018 Rady Gminy Banie z dnia 19.12.2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- Uchwała Nr V/37/2019 Rady Gminy Banie z dnia 15.03.2019 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków za udzielone świadczenia w formie posiłku i świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „Uchwała w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego, uprawniającego do przyznania pomocy oraz określenia zasad zwrotu wydatków w ramach wieloletniego programu wsparcia finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym: zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym oraz dożywiania dzieci „Posiłek w szkole i domu”. Uchwała nie została jeszcze podjęta przez Radę Gminy Banie. Jest w trakcie przygotowywania - będzie przyjęta uchwałą Rady Gminy Banie na najbliższej sesji Rady Gminy Banie. Od miesiąca stycznia 2023 r. nie było osoby, która kwalifikowałaby się do Programu „Posiłek w domu i w szkole” przy spełnieniu kryterium do 200%.”. Wyjaśnienie przyjęto i nie wniesiono uwag do badanego obszaru. Dodatkowo ustalono, że po zakończeniu czynności kontrolnych Rada Gminy Banie powołała uchwałę Nr XXXV/301/2023 Rady Gminy Banie z dnia 27 kwietnia 2023 r. zmieniającą Uchwałę nr III/18/2018 Rady Gminy Banie z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania świadczenia pieniężnego w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

(akta kontroli str. 154 - 163)

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list osób, którym przyznano pomoc w formie posiłku w miesiącu marcu i wrześniu 2022 r. (w przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), dokumentację osób otrzymujących posiłki przyznane na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. GOPS.PS.7013.6.29.2022 z dnia 26 września 2022 r.,
2. GOPS.PS.7013.7.5.2023 z dnia 13 stycznia 2023 r.,
3. GOPS.PS.7013.5.3.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.,
4. GOPS.PS.7013.9.24.2022 z dnia 1 września 2022 r.,
5. GOPS.PS.7013.13.23.2022 z dnia 1 września 2022 r.

(akta kontroli str. 164 - 166)

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną, wymienioną w pkt 1 wskazano, że pomoc w formie posiłku w szkole, dla dwójki dzieci będzie realizowana od dnia 26 września 2022 r. Jednocześnie ustalono, że decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonej w art. 108 ust. 1 k.p.a., a od strony postępowania nie odebrano oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a k.p.a. Powyższe oznacza, że wypłata świadczenia nastąpiła przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu, na str. 12. Dodatkowo stwierdzono, że na wniosku o pomoc brakuje daty wpływu do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 - 13. Prócz tego w kwestionariuszu wywiadu, w części D pt. „Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny” nie wskazano dochodu rodziny oraz dochodu na osobę. powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji, nienależytym nadzorze Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną wskazaną w pkt 2, w zaświadczeniu o dochodach dorosłego członka rodziny wnioskodawcy, podano w kwotę netto, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 3 u.p.s., zgodnie z którym za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu;
- 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;
- 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Ponadto stwierdzono, że na podaniu o pomoc brak daty wpływu do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 - 13. Dodatkowo stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie

rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji, należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną wskazana w pkt 3 stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji, należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

Decyzją wskazaną w pkt 4 postanowiono, że pomoc w formie posiłku w szkole, dla trójki dzieci, będzie realizowana od dnia 2 września 2022 r. Jednocześnie ustalono, że decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonej w art. 108 ust. 1 k.p.a., a od strony postępowania nie odebrano oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a k.p.a. W związku z powyższym stwierdzono, że pierwsze świadczenie niepieniężne było realizowane przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnej przyznającej posiłek w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12. Dodatkowo stwierdzono, że na wniosku o pomoc brak daty wpływu do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 11 - 13. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji, należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną wskazaną w pkt 5 na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych we wzorze określonym rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu, na str. 18. Ponadto dochód strony określono na podstawie notatki służbowej, w której nie wyszczególniono elementów określonych w art. 8 ust. 2 u.p.s. Pouczono kierownika o konieczności ustalania dochodu klientów Ośrodka na podstawie zaświadczeń o dochodach, z wyszczególnieniem elementów określonych ww. przepisem. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. 176 – 179)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń niepieniężnych w formie posiłku poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, wyczerpująco opisującymi sytuacje klientów. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku, jednak w 3 z 5 badanych spraw wnioski strony nie był oparty datą

wpływu do Ośrodka. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosków. W badanych sprawach Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazano jako organ wydający decyzję. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Sprawdzono również, losowo wybraną, na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych w miesiącu marcu i wrześniu 2022 r. (w przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), dokumentację osób otrzymujących świadczenie pieniężne w ramach Programu „posiłek w szkole i w domu”, przyznane na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. GOPS.PS.7002.45.49.2022 z dnia 23 marca 2022 r.,
2. GOPS.PS.7002.45.83.2022 z dnia 24 czerwca 2022 r.,
3. GOPS.PS.7002.13.55.2022 z dnia 7 kwietnia 2022 r.,
4. GOPS.PS.7002.11.90.2022 z dnia 8 lipca 2022 r.,
5. GOPS.PS.7002.11.12.2022 z dnia 17 stycznia 2022 r.,
6. GOPS.PS.7002.63.140.2022 z dnia 21 listopada 2022 r.,
7. GOPS.PS.7002.65.142.2022 z dnia 24 listopada 2022 r.,

(akta kontroli str. 108 - 183)

W sprawach zakończonych decyzjami, przyznającymi świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności z programu „Posiłek w szkole i w domu”, wskazanymi w pkt 1 – 3 oraz pkt 5 – 7 brak daty wpływu wniosków do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 - 13. Daty wpływu wniosków zweryfikowano w oparciu o rejestr wpływu prowadzony w Ośrodku oraz raport z listy wygenerowany z systemu POMOST. Ponadto w żadnej z badanych decyzji, wskazanych w pkt 1 – 7, nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 108 ust. 1 k.p.a., a od stron postępowań administracyjnych nie odebrano oświadczeń o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a k.p.a., pomimo zawartego w decyzjach pouczenia w tym zakresie. Powyższe spowodowało, że pierwsze wypłaty świadczeń pieniężnych były realizowane przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnych. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12. Prowadzenie postępowań administracyjnych z naruszeniem przepisów k.p.a., mogło być spowodowane brakiem szkoleń w zakresie ww., w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. 184 - 197)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, wyczerpująco opisującymi sytuację klientów. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku, jednak w 6 z 7 badanych spraw wniosek strony nie był oparty datą

wpływu do Ośrodka, przy czym wpływ wniosku odnotowano w rejestrze korespondencji i systemie POMOST. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosków. W badanych sprawach Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej błędnie wskazano jako organ wydający decyzję. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało w:

- 2022 r. 37 osób,
- 2023 r. - 26 osób.

Usługi opiekuńcze świadczyło w:

- 2022 r. 17 osób,
- 2023 r. 12 osób,

zatrudnianych przez Ośrodek na umowę o pracę i na umowę zlecenie

Ośrodek nadzorował jakość i zakres świadczonych usług opiekuńczych za pomocą kart pracy, podpisywanych przez osoby objęte usługami, potwierdzających wykonanie usług. Dodatkowo pracownik socjalny monitorował sytuację osób objętych usługami opiekuńczymi dokonując wyrywkowych wejść w środowisko klienta, podczas świadczenia usług oraz rozmowy z klientami, mającej na celu zbadanie poziomu zadowolenia z jakości usług świadczonych przez opiekunkę.

W kontrolowanym okresie sposób realizacji usług opiekuńczych, regulowała uchwała Nr XXII/ 168/2021 Rady Gminy Banie z dnia 13 maja 2021 roku w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.

(akta kontroli str. 198 – 202)

Sprawdzono dokumentację wybranych, zgodnie z założoną metodą, osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. GOPS.7020.3.3.2020 z dnia 6 marca 2020 r.,
2. GOPS. UO.7022.4.4.2022 z dnia 3 lutego 2022 r.,
3. GOPS. UO.7022.7.8.2020.2021 z dnia 25 marca 2021 r.,
4. GOPS. UO.7022.3.3.2022 z dnia 15 lutego 2022 r.,
5. GOPS. UO.7022.1.1.2020 z dnia 20 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 203 - 205)

Decyzja administracyjna wskazana w pkt 1 przyznawała nieodpłatnie usługi opiekuńcze, z uwagi na wiek osoby, której były świadczone. Uprawnienie to wynikało z uchwały Rady Gminy Banie. Ww. decyzję wydano w okresie nieobjętym kontrolą, w związku z czym nie podlega ocenie. W kontrolowanym okresie decyzja nie ulegała zmianie. Nie wniesiono uwag do aktualizacji wywiadów środowiskowych u osoby korzystającej stale z usług opiekuńczych, świadczonych nieodpłatnie. Decyzja nie wskazywała miejsca świadczenia usług opiekuńczych, co było sprzeczne w art. 50 ust 5 u.p.s. Z uwagi na to, Kierownikowi Ośrodka wskazano wzmoczenie nadzoru nad treścią wydawanych decyzji.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 2, strona miała osoby zobowiązane do pomocy. Jednakże w podstawie decyzji nie wskazano art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie, z którym usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Decyzja nie ustalała miejsca świadczenia usług opiekuńczych, co było sprzeczne z art. 50 ust 5 u.p.s. Ponadto w treści decyzji, błędnie oznaczono datę jej wydania, tj. 3 lutego 2022 r. Stanowiło to pomyłkę, ponieważ ustalono, że wniosek wpłynął do OPS w dniu 3 marca 2022 r. i w tym samym dniu przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy. Dodatkowo stwierdzono rozbieżność między ilością usług wskazanych w rozstrzygnięciu decyzji, która przyznawała cyt.: „usługi opiekuńcze 3 dni w tygodniu w dni robocze w ilości 1 godzina dziennie”, a ilością usług wskazaną w planie pomocy kwestionariusza wywiadu środowiskowego, gdzie wskazano cyt.: „usługi opiekuńcze w ilości 1 godzina dziennie 2 razy w tygodniu”. Prócz tego ustalono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

Decyzja wymieniona w pkt 3 nie wskazywała miejsca świadczenia usług opiekuńczych, co było sprzeczne z art. 50 ust 5 u.p.s. Ponadto w podstawie decyzji nie wskazano art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, pomimo tego, że strona postępowania miała osoby zobowiązane do pomocy. Dodatkowo ustalono, że w trakcie realizacji usług opiekuńczych nastąpiła zmiana uchwały Rady Gminy Banie, a co za tym idzie zmiana tzw. „widełek %”. Dochód strony również uległ zmianie, a zmiana przekroczyła 10% kryterium dochodowego, co wynikało z aktualizacji rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego 14 września 2022 r. Jednak Ośrodek nie zmienił decyzji, w części dotyczącej odpłatności klienta, co było sprzeczne

z art. 106 ust. 3b u.p.s. Decyzja nieprecyzyjnie określała ilości godzin przyznanych usług, tj. w rozstrzygnięciu wskazano, że usługi będą świadczone „(...) w ilości od 1 do 2 godzin dziennie (...)”. Poinstruowano Kierownika Ośrodka, że określanie wymiaru usług opiekuńczych w rozstrzygnięciu decyzji, przez zastosowanie ww. powoduje, że rozstrzygnięcie to nie jest sformułowane w sposób kategoryczny. Natomiast zgodnie z aktualnym orzecznictwem „wypełnienie przez organ dyspozycji art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. nastąpi tylko i wyłącznie wtedy, gdy rozstrzygnięcie to zostanie sformułowane w sposób kategoryczny co do zawartego tam władczego uregulowania przez organ sytuacji prawnej strony.” (Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 19.05.2022 r., I SA/Go 109/22). Ponadto „Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a., decyzja powinna zawierać rozstrzygnięcie rozumiane jako rozstrzygnięcie konkretnej sprawy administracyjnej, w której prowadzono postępowanie. Rozstrzygnięcie musi być sformułowane w taki sposób, aby nie było wątpliwości, czego ono dotyczy, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały nałożone na stronę. Rozstrzygnięcie powinno być zatem sformułowane precyzyjnie, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji.” (Wyrok WSA w Rzeszowie z 17.07.2019 r., II SA/Rz 544/19).

Ponadto stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

Decyzja wymieniona w pkt 4 nie wskazywała miejsca świadczenia usług opiekuńczych, co było sprzeczne z art. 50 ust 5 u.p.s. Ponadto w podstawie decyzji nie wskazano art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Dodatkowo ustalono, że w trakcie realizacji usług opiekuńczych nastąpiła zmiana uchwały Rady Gminy Banie, a co za tym idzie zmiana tzw. „widełek %”. Pomimo dokonania aktualizacji wywiadu środowiskowego, w dniu 18 stycznia 2023 r., jednak Ośrodek nie dokonał zmiany decyzji, w części dotyczącej odpłatności klienta. Ponadto stwierdzono, że na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, będącego podstawą do wydania decyzji, znajduje się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia wymogów określonych we wzorze określonym rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 18. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. str. 206 – 246)

Dokumentacja poddana kontroli zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały wysokości opłaty ponoszonej przez

klientów wyrażonej w %, określonych w uchwale regulującej sposób realizowania usług, w kontrolowanym okresie. Decyzje administracyjne określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług. Jednakże w dwóch sprawach, stronom nie zmieniono wysokości odpłatności za świadczone usługi, wraz z opłatą wyrażoną w %, pomimo zaistnienia ku temu powodów. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. Jednocześnie stwierdzono, że w rozstrzygnięciu jednej sprawy liczba godzin została nieprecyzyjnie określona. W treści decyzji nie określano miejsca świadczenia usług. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej błędnie wskazano jako organ wydający decyzję. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Ustalono, że Ośrodek prowadzi karty czasu pracy opiekuna, w których określono dane personalne osoby wykonującej usługi oraz podopiecznego, adres, termin usługi, czas pracy, liczbę godzin wykonywanych usług oraz wymagany podpis podopiecznego potwierdzający wykonanie usług.

Nie wniesiono uwag w badanym obszarze.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.PS.7020.5.24.2022 z dnia 25 listopada 2022 r. (decyzja kierująca),
2. GOPS.PS.7020.5.26.2022 z dnia 9 grudnia 2022 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
3. GOPS.PS.7020.1.16.2021.115.2022 z dnia 25 kwietnia 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
4. GOPS.PS.7020.12.1.11/17/5/2019.1.2022 z dnia 15 lutego 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
5. GOPS.PS.70201.3.2022 z dnia 7 marca 2022 r. (decyzja kierująca).

(akta kontroli str. 247 - 251)

Decyzja wskazana w pkt 5, kierująca do domu pomocy społecznej na wniosek strony z dnia 28 stycznia 2021 r. (data wpływu, do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach, wywiadu przeprowadzonego przez OPS w Gryfinie, wraz z wnioskiem) wydana została po upływie terminu określonego w art. 35 k.p.a. Ponadto Ośrodek nie dopełnił obowiązku wynikającego art. 36 k.p.a., tzn. nie poinformował strony o przyczynie niezakończoności sprawy w terminie oraz nie wskazał nowego terminu załatwienia sprawy. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że cyt.: " (...) W dniu 28.01.2021 r. do tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Baniach wpłynęło pismo wraz z wnioskiem o umieszczenie w domu pomocy społecznej z Samodzielnego Publicznego Szpitala Publicznego Szpital Kliniczny Nr 1 w Szczecinie przy ul. Unii Lubelskiej 1. Pracownik socjalny w dniu 28.01.2021 r. wystąpił z wnioskiem o udostępnienie danych osobowych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinie Rejon Zachód ul. Abramowskiego 19. Wniosek o udostępnienie danych osobowych dotyczył prośby o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego pod kątem umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. W dniu 17.03.2021 r. do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach wpłynął "wywiad środowiskowy z Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinie przeprowadzony z (...) celem umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Tutejszy Organ nie wydał decyzji kierującej. Dnia 17.03.2021 r. do tutejszego GOPS Banie zadzwonił pracownik socjalny ze Samodzielnego Publicznego Szpitala Publicznego Szpital Kliniczny Nr 1 w Szczecinie przy ul. Unii Lubeskiej 1 i poinformował, że (...) zostanie umieszczona w Zakładzie Pielęgnacyjno - Opiekuńczym Psychiatrycznym w Nowym Czarnowie. Nie zostało zakończone postępowanie w tej sprawie, ponieważ pracownik socjalny nie wiedział o takiej konieczności. Pracownik socjalny nie wiedział również o konieczności informowania klientki o toczącym się postępowaniu. Pracownik socjalny myślał, że sporządzona notatka służbowa z dnia 17.03.2021 r. zakańcza prowadzone postępowanie. Dnia 08.02.2022 r. do tutejszego GOPS Banie wpłynął wniosek o umieszczenie (...) w DPS Nowym Czarnowie. Decyzją nr GOPS.PS.70201.3.2022 z dnia 07.03.2022 r. została (...) skierowana do Domu Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie w Nowym Czarnowie. W dniu 31.03.2022 r. do tutejszego GOPS Banie wpłynęło pismo z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfino, z którego treści wynika, że (...) jest na liście oczekujących na umieszczenie. (...) została umieszczona w Domu Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie w dniu 27.02.2023 r." Dokumentacja medyczna, dołączona do sprawy wskazywała na to, że stan zdrowia strony wymagał jej pobytu w ZOL, w związku z czym miała zapewnioną opiekę. Dodatkowo Ośrodek podejmował niezbędne czynności, w celu ustalenia sytuacji strony, bez zbędnej zwłoki. W związku z tym, że uchybienie terminu załatwienia sprawy nie miało wpływu na pomoc udzieloną stronie, Kierownikowi Ośrodka udzielono instruktarzu w zakresie załatwiania spraw zgodnie z art. 35 k.p.a. Jednocześnie wskazując, że w przypadku zaistnienia okoliczności przedłużających postępowanie administracyjne, należy informować strony postępowań i wskazywać nowy, przewidywany termin załatwienia sprawy, zgodnie z art. 36 k.p.a. lub, jeśli to uzasadnione zawiesić bądź zakończyć postępowanie administracyjne. Opisane nieprawidłowości mogą być spowodowane brakiem szkoleń w zakresie ustawy z dnia Kodeks postępowania administracyjnego, w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. 252 - 261)

Przyznanie świadczeń w formie skierowania i odpłatności za pobyt w DPS poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. W przypadku 1 sprawy decyzję administracyjną kierującą do domu pomocy społecznej wydano z naruszeniem art. 35 k.p.a. (co opisano w treści protokołu). W pozostałych, badanych przypadkach pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku

wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń. Jednocześnie stwierdzono, że w decyzjach administracyjnych błędnie wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako organ wydający decyzję. Stanowisko w powyższym zakresie wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 14. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych, niewątpliwie jest ośrodkiem wsparcia.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej przyznanie świadczenia z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, 3 osobom bezdomnym przebywającym w schroniskach dla osób bezdomnych, wydano decyzje administracyjne. W związku z powyższym sprawdzono dokumentację osób, którym wydano decyzje o przyznaniu schronienia tymczasowego w schronisku dla osób bezdomnych, tj.:

1. GOPS.PS.7012.2.2022 z dnia 13 lipca 2022 r. (decyzja kierująca do schroniska),
2. GOPS.PS.7012.1.1.2022 z dnia 4 stycznia 2022 r. (decyzja kierująca do schroniska),
3. GOPS.PS.7012.3.3.2022 z dnia 24 października 2022 r. (decyzja kierująca do schroniska)

(akta kontroli str. 262 - 263)

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną wskazaną w pkt 1, na wniosku o pomoc brakuje daty wpływu do Ośrodka. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12 -13. Ponadto stwierdzono, że zawarty przed wydaniem decyzji, kontrakt socjalny Część A, określający sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej, nie został poddany planowanej ocenie. Kierownik Ośrodka wyjaśniała, że cyt.: „(...) Ocena nie została dokonana, ponieważ (...) nie pojawił się na terenie Gminy Banie po opuszczeniu Stowarzyszenia (...)”. Wyjaśnienie przyjęto i nie wniesiono uwag w tym zakresie.

Ustalono, że w podstawie prawnej decyzji administracyjnej wskazanej w pkt 2 nie wyszczególniono art. 48a ustawy o pomocy społecznej, który określa pomoc w postaci udzielenia tymczasowego schronienia. Zamiast ww. przepisu w treści podstawy prawnej wskazano art. 36 pkt 2 lit i ww. ustawy, który klasyfikuje schronienie jako świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej. Jednocześnie ustalono, że w badanej decyzji administracyjnej, przyznającej świadczenie niepieniężne w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, treść uzasadnienia jest dostosowana do zasiłku celowego, który jest świadczeniem pieniężnym, wg. klasyfikacji określonej w art. 36 u.p.s. Nadto treść ww. uzasadnienia dotyczy innej osoby i wskazuje dochód w wysokości 732,42 zł.

W rzeczywistości strona ubiegająca się o świadczenie w formie schronienia tymczasowego nie posiadała dochodu w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym strona złożyła wniosek o pomoc. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzenia decyzji oraz o nienależytym nadzorze Kierownika Ośrodka podczas jej wydawania. W badanej sprawie, stronie nie wydano decyzji nakładającej konieczność ponoszenia opłat za pobyt w miejscu schronienia tymczasowego pomimo tego, że w dokumentacji sprawy znajdowała się decyzja przyznająca zasiłek okresowy znak: GOPS.PS.7001.22.2022 z dnia 5 stycznia 2022 r. brak naliczenia odpłatności za pobyt w schronisku stanowiło naruszenie art. 94 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie ustalono, że decyzją znak: GOPS.PS.7002.2.2022 z dnia 5 stycznia 2022 r. (wydana w dniu następującym, po dniu wydania decyzji kierującej do schroniska), stronie przyznano cyt.: *„(...) zasiłek celowy w miesiącu styczniu, lutym, marcu 2022 rok w formie bezgotówkowej na opłacenie pobytu w schronisku dla osób bezdomnych (...) w wysokości 26 zł (słownie: dwadzieścia sześć złotych) dziennie przez siedem dni w tygodniu. (...) przyznana pomoc płatna będzie przelewem na konto bankowe schroniska dla Osób Bezdomnych (...) wg. obciążenia.”* Zgodnie z art. 11 ust. 1 u.p.s. w przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego. Natomiast dokumentacja i treść decyzji nie odzwierciedlały przesłanek do realizacji zasiłku celowego w formie bezgotówkowej. Ponadto przyznanie zasiłku celowego z przeznaczeniem na opłacenie pobytu w schronisku nie miało uzasadnienia w przypadku, gdy na stronę nie nałożono obowiązku opłaty za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. Dodatkowo świadczy o błędnej klasyfikacji pomocy w formie schronienia. Zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. i ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia jest świadczeniem niepieniężnym, natomiast zgodnie z art. 36 pkt 1 lit. c u.p.s. zasiłek celowy jest świadczeniem pieniężnym. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s. Dodatkowo ustalono, że zawarty przed wydaniem badanej decyzji kontrakt socjalny Część A, określający sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej, nie został poddany planowanej ocenie. Kierownik Ośrodka wyjaśniała, że cyt.: *„(...) Ocena nie została dokonana, ponieważ (...) nie pojawił się na terenie Gminy Banie po opuszczeniu Stowarzyszenia (...)”* Wyjaśnienie przyjęto i nie wniesiono uwag w tym zakresie.

Ustalono, że w podstawie prawnej decyzji administracyjnej wskazanej w pkt 3 nie wyszczególniono art. 48a ustawy o pomocy społecznej, który określa pomoc w postaci udzielenia tymczasowego schronienia oraz art. 97 ust. 1 u.p.s., który określa odpłatność za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zamiast ww. przepisów w treści podstawy prawnej wskazano art. 39 ww. ustawy, określający przyznanie zasiłku celowego. Rozstrzygnięcie decyzji nakłada na stronę i jej dziecko obowiązek ponoszenia opłaty za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. Następnie w treści uzasadnienia wskazano, że stronie nie ustala się odpłatności za pobyt, przy czym w dalszej części uzasadnienia decyzji wskazano, że opłatę za pobyt strony i jej dziecka „w wysokości

48 dziennie (2 x 24 zł) od dnia 24 października 2022 roku do dnia 31 grudnia 2022 roku, a od stycznia 2023 r. zł miesięcznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Baniach obowiązany jest przekazywać na wskazane konto w terminie 14 dni po uprzednim otrzymaniu noty księgowej". W badanej sprawie zachodzi sprzeczność pomiędzy rozstrzygnięciem decyzji a treścią uzasadnienia. W aktualnym orzecznictwie podkreśla się, że rozstrzygnięcia nie można domniemywać, ani wyprowadzać z treści uzasadnienia, powinno ono być wyrażone wprost w sentencji decyzji w sposób precyzyjny, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji. Jednocześnie treść rozstrzygnięcia i uzasadnienia winny być spójne. Uzasadnienie decyzji nie może zastąpić rozstrzygnięcia, a w razie rozbieżności pomiędzy podstawą decyzji, a jej uzasadnieniem o sposobie rozstrzygnięcia sprawy decyduje sentencja. Treść uzasadniania powinna wskazywać i wyjaśniać przesłanki faktyczne jakimi kierował się organ podejmując konkretne rozstrzygnięcie (Wyrok WSA w Łodzi z 29.03.2023 r., II SA/Łd 1065/22). W treści uzasadnienia badanej decyzji wskazano, że cyt.: „Zgodnie z art. 97 ust. 1 ww. ustawy nie ustala się opłaty od osoby przebywającej w schronisku Caritas, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego.” W związku z powyższym poinformowano Kierownika Ośrodka, że w zakresie schronienia wysokość opłaty za pobyt w miejscu tymczasowego schronienia reguluje treść art. 97 ust 2 zgodnie, z którym w przypadku osoby bezdomnej skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych albo schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie ma zastosowania ust. 1 zdanie drugie. Jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, opłata nie może być wyższa niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie osoby skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych, a w przypadku schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie może być wyższa niż 50% tego dochodu. Dodatkowo ustalono, że decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a od strony nie odebrano oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a ww. ustawy. Powyższe skutkowało realizacją nieprawomocnej decyzji. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 12. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas sporządzania dokumentacji i należytego nadzoru Kierownika Ośrodka. Powodowane może być również brakiem szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s.

(akta kontroli str. 264 – 281)

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że przed wydaniem decyzji przyznających wsparcie w formie tymczasowego schronienia podpisano kontrakty socjalne. W związku z czym nie wniesiono uwag w tym zakresie.

Przyznanie pomocy w formie schronienia tymczasowego dla osób bezdomnych, poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które zawierały dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, wyczerpująco opisywały sytuacje klientów. Dochód był ustalany prawidłowo. Pomoc przyznawana była decyzjami administracyjnymi, w ciągu miesiąca od złożenia do Ośrodka wniosku wraz

z wymaganą dokumentacją. Przy czym w jednej z badanych spraw zrealizowano nieprawomocną decyzję. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., jednakże sporządzone były bez zachowania rzetelności. Decyzje wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej błędnie wskazano jako organ wydający decyzję. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 14.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy społecznej sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Ustalono, że w okresie poddanym kontroli Ośrodek nie udzielał, mieszkańcom Gminy Banie, pomocy w formie sprawienia pogrzebu. Jednocześnie ustalono, że w kontrolowanym okresie Gmina Banie nie posiadała uchwały w sprawie sposobu sprawiania pogrzebu. Orzecznictwo w tej sprawie prowadzi do wniosku, że aktualnie dominuje stanowisko zgodnie, z którym zasady sprawienia pogrzebu powinny być określone w uchwale rady gminy. Przyjęto, że skoro na gruncie art. 44 u.p.s., nie wskazano organu właściwego do określenia zasad sprawienia pogrzebu, to w takiej sytuacji, należy stosować przepisy ogólne, przewidujące domniemanie kompetencji rady gminy, wynikające z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym [(t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559)]. Stanowisko to zostało wyrażone również w doktrynie. W zakresie art. 44 u.p.s. określa się jedynie sposób sprawienia pogrzebu, a nie komu i w jakich sytuacjach taki pogrzeb winien być sprawiony. (Wyrok WSA w Gliwicach z 9.08.2018 r., IV SA/Gl 523/18) W związku z powyższym poinstruowano Kierownika Ośrodka, o konieczności podjęcia działań i poinformowania Rady Gminy Banie oraz Wójta Gminy, że zasady sprawienia pogrzebu powinny zostać określone odpowiednią uchwałą.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

Po zakończeniu czynności kontrolnych powołano uchwałę Nr XXXV/302/2023 rady Gminy Banie z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie zasad sprawiania pogrzebów oraz zwrot kosztów pogrzebów realizowanych przez Gminę Banie. W związku z powyższym, należy uznać, że nieprawidłowość w badanym obszarze została wyeliminowana.

(akta kontroli str. 282 - 283)

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne)

Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach, świadczą pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. W okresie objętym kontrolą, pracownicy socjalni dokumentowali wsparcie udzielone w formie pracy socjalnej w notatkach służbowych. Informacja o pracy socjalnej odnotowywano również w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego. Pracę socjalną realizowano również przez zawarte kontrakty socjalne. W ramach pracy socjalnej, pracownicy socjalni zwracali się do placówek z pisemnymi

wnioskami o udzielenie informacji o dziecku. W ramach swoich obowiązków pracownicy socjalni, w celu przyznania świadczeń z pomocy społecznej przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe, kompletują niezbędną dokumentację i sporządzają decyzje administracyjne. Pracownicy socjalni przyjmowali klientów w kryzysie oraz tzw. „trudnych klientów” w pokoju do tego przeznaczonym. Podczas rozmów z „trudnym klientem” obecnych było dwóch pracowników socjalnych. Ponadto pracownicy socjalni wspierali klientów pomocy społecznej pomagając w załatwieniu różnego rodzaju spraw, umawianiu wizyt u lekarzy specjalistów, spotkań z psychologiem i terapeutą. Dodatkowo organizowali wyjazdy do lekarzy, osobom posiadającym orzeczenia o niepełnosprawności, tzw. DOOR TO DOOR. Informowali klientów GOPS o wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rozrywkowych, organizowanych na terenie Gminy Banie. Zachęcali seniorów do udziału w warsztatach, uroczystościach, wycieczkach organizowanych przez Dom Kultury w Baniach, kierowanych do osób starszych. Brali udział w przygotowaniu Wigilii Bożego Narodzenia dla osób samotnych z terenu Gminy Banie. Przygotowywali również świąteczne paczki żywnościowe, dla chorych i samotnych mieszkańców Gminy Banie.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru

W zakresie współpracy z zakładami karnymi, Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt. *„Jeśli osoba opuszczająca Zakład Karny zgłosi się do tutejszego Ośrodka o udzielenie pomocy, pomoc taka jest udzielana w formie pieniężnej (zasiłek okresowy). W przypadkach, kiedy mamy wiedzę, że osoba ma problem alkoholowy przyznajemy pomoc bezgotówkowo, takie wsparcie udzielono jednej osobie w roku 2022. Proponujemy wsparcie psychologiczne, terapeuty ds. leczenia uzależnień od alkoholu. W okresie kontroli zgłosił się do GOPS Banie (...) w dniu 28.02.2023*

r. i poinformował, że opuścił Zakład Karny. Pracownik socjalny GOPS Banie zebrał niezbędne informacje od (...) i w najbliższych dniach odwiedzi środowisko zamieszkania celem przeprowadzenia wywiadu środowiskowego pod kątem udzielenia pomocy oraz podpisania kontraktu socjalnego.”

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru

Z uzyskanych informacji wynika, że w kontrolowanym okresie Ośrodek współpracował z organizacjami pozarządowymi na terenie Gminy Banie, tj. z:

- Parafialnym Zespołem Caritas przy Parafii Św. Judy Tadeusza w Widuchowej,
- Ochotniczą Strażą Pożarną,
- Związkiem Emerytów i Rencistów,
- Stowarzyszeniem „Przystań” Swobnica,
- Stowarzyszeniem Amatorów Piłki Siatkowej „Libero” Banie.

Współpraca polegała na współfinansowaniu wydarzeń organizowanych przez Stowarzyszenia na rzecz mieszkańców Gminy Banie. Podczas wydarzeń uczestnicy otrzymali ulotki informacyjne, dotyczące możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych, np.: w przypadku przemocy w rodzinie, problemu alkoholowego w rodzinie, itp.

Gmina Uczestniczy w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa w roku 2021 - 2022 wydano skierowań 51, a na rok 2022 - 2023 wydano skierowań 34. Żywność jest wydawana przez Parafialny Zespół Caritas przy Parafii Św. Judy Tadeusza w Widuchowej.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru

(akta kontroli str. 284 -285)

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach w kontrolowanym, sprawozdaniu rocznym wskazał, że w 2022 r. zawarł łącznie 5 kontraktów, w tym 3 z osobami bezdomnymi. Natomiast w sprawozdaniu MRiPS – 03 za okres I – XII 2022 wykazano tylko 2 kontrakty socjalne. Poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności wzmocnienia nadzoru nad sprawozdawczością przekazywaną do Wojewody Zachodniopomorskiego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Sprawdzono dokumentację wszystkich osób, z którymi podpisano kontrakt socjalny.

(akta kontroli str. 267, 274 i 301)

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na drukach „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz „Część I B i II B”, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Cel główny, cele szczegółowe oraz działania podejmowane w kierunku ich realizacji określono prawidłowo. W wyniku analizy kontraktów socjalnych, stwierdzono, że monitorowano sytuację osób, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne. W dwóch przypadkach nie dokonano oceny realizacji działań ustalonych w kontraktach socjalnych (2 osoby bezdomne). W tym zakresie kierownik Ośrodka złożyła wyjaśnienia, opisane w treści protokołu, w części dotyczącej świadczeń niepieniężnych w formie udzielenia schronienia tymczasowego.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Za stwierdzone w niniejszym protokole uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialne są osoby na stanowisku Dyrektora Ośrodka, tj.:

- Pani Elżbieta Rozpondek - w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 25 listopada 2022 r.;
- Pani Aleksandra Mazan - w okresie 26 listopada 2022 r. do 2 marca 2023 r., tj. do dnia zakończenia kontroli.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach należy ocenić **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Uchybienia i nieprawidłowości wynikały z omyłek i błędnej interpretacji przepisów oraz braku staranności osób prowadzących sprawę i niewystarczającego nadzór osób zatrudnianych na stanowisku Kierownika Ośrodka, w okresie objętym kontrolą. Były również skutkiem braku szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s., w szczególności z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy Kodeks postępowania administracyjnego.

Ostatnia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Baniach przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 25 - 27 kwietnia 2017 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami, a pismem z dnia 6 czerwca 2017 r., Kierownikowi Ośrodka zalecono podjęcie działań zmierzających do przyjęcia przez Radę Gminy Banie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że zalecenie pokontrolne zostało zrealizowane.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 23 lipca 2024 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Banie, 05.08.2024 r.

.....
Kierownik jednostki kontrolowanej

.....
Kontrolujący
.....
Kontrolujący

Odpowiednie podpisy na oryginale

Klauzula anonimizacji

Zakres wyłączenia: informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.

Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania: art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej(Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art.6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE

Osoba, która dokonała wyłączenia: Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności: art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne)